

Virker vores bestandsforvaltning af råvildt? – En nærgående analyse.

Virker summen af alle bestandsforvaltende aktørers store og vigtige arbejder over de sidste 11 år efter hensigten: at opnå "Bæredygtig jagt" – og hvor blev bestandsforvaltning af råvildt af?

Gør vi noget særligt for at imødegå det igangværende bestandsfald?

Vi mangler i stadig stigende grad at definere og konkretisere "Bæredygtig jagt", at forbedre indberetning af jagtudbytte, at anvende enkle afskydningsværktøjer nede på vore egne jagtarealer og vi mangler et virksomt overvågningsværktøj. – Vi bør starte straks med at nedbringe afskydningsprocenten for råer til 19-20 % - hvis vi vil bevare vores råvildtjagt. Derefter må vi tage fat på at opnå den rigtige afskydningsfordeling mellem bukke, råer og lam, idet det samlede årlige bestandsudtag faktisk ikke er særligt meget for stort.

Hvad er "Bæredygtig jagt"?

Bæredygtig jagt må overordnet siges at være grundlaget for at jagt kan fortsætte og være alment accepteret – ligesom bæredygtig jagt skal bevare vildtbestandene i sund tilstand og udvikling - og når bæredygtig jagt er til stede, opnår jægerne bedre jagtoplevelser med udsigt til fortsat jagt.

Alle involverede i jagtudøvelse er ansvarlige for at bæredygtig jagt foregår (eller etableres) – og ikke kun f.eks. jægerne, eller jagtudlejere, som dog begge har et meget stort ansvar – **et ansvar som jeg ikke mener at de får tilstrækkelig og éntydig hjælp/vejledning til at varetage og opfylde.**

Alle snakker om "Bæredygtig jagt" – og mange arbejder med dette begreb, f.eks. jægerne, Vildtforvaltningsrådet, Danmarks Jægerforbund, DCE og NHG m.fl. - men hvad er nu "Bæredygtig jagt" præcist, **da det jo er dette det hele drejer sig om?**

En læst definition på Bæredygtig jagt er: "Udnyttelse af vildtbestande på en måde og i et omfang, der ikke medfører nedgang i den biologiske diversitet på langt sigt. Med bæredygtig jagt imødekommes nuværende og kommende generationers behov for biologisk mangfoldighed". – Og dette er jo nærmest optimalt rundt og upræcist formuleret, og siger vel kun: "Jagt må ikke forringe variationen i den levende natur, og dét skal vi blive ved med".

Bæredygtig jagt siges at kunne være til stede, når en vildtbestand er stabil, dvs. at når en bestandsstørrelse ned på f.eks. 100.000, og stabiliserer sig hér, er bestanden stabil, og bæredygtig jagt kan være til stede (eller ikke) – **for det er nemlig slet ikke sikkert**, at der er bæredygtig jagt i en stabil bestand. Bestanden vil jo også være ustabil indtil den er stabil og kun delvis stabil indtil den er ustabil, og denne stabilitet kan jo kun konstateres efter en årrække - i hvilken meget kan forværres!

Og kan man kalde en råvildtbestand for stabil, hvis den falder 34 % over 11 år, og fortsat ser ud til at falde?

I [Lov om jagt og vildtforvaltning](#) fremgår: "At jagten skal reguleres således, at den sker efter økologiske og etiske principper og under varetagelse af hensynet til beskyttelse af vildtet". – **Men beskytter man vildtet når bestanden falder 34 % over 11 år – og formentlig vil fortsætte faldet?**

Ligeledes ses Bæredygtig jagt bearbejdet i [De jagtetiske regler](#), som er helt fint formuleret og kommer rundt om mange yderst relevante jagtlige emner – men de er jo af overordnet karakter og er ikke særligt konkrete eller specifikke – og de kan betragtes som henstillinger. - De Jagtetiske regler kan altså kun hjælpe os med at overholde overordnet god jagtetik, men **de kan ikke hjælpe os med konkret, praktisk bestandsforvaltning**, da de ikke indeholder mål, tal og værdier samt praktisk definerede hensigter.

Bæredygtig jagt er, efter min opfattelse, ud fra rigtigt mange udførte bestandsanalyser, kun til stede: "Når et givet bestandsudtag det ene år ikke medfører uønsket bestandsfald de næste år, eller påviselig uhensigtsmæssig bestandsudvikling eller bestandsadfærd". – Falder en bestandsstørrelse uønsket,

estimeret ud fra registreret bestandsudtag, fra 2009 til 2020, med ca. 34 % (råvildtsituationen i Danmark) - mener jeg ikke, at der i den betragtede periode kan være tale om Bæredygtig jagt. – Tillad mig venligst at være mere klar i mælet: Jeg mener at: **Vi har ikke bæredygtig jagt på råvildt i Danmark p.t, og har ikke haft det i ca. 10 år.**

Og da jagten er den absolut største bestandsregulerende faktor på populært jagtbart vildt, **er det jagten (bestandsudtaget og afskydningsfordelingen) som må reguleres i forhold til den aktuelle bestandsstørrelse, bestandsudvikling og den forventede bestandsudvikling fremover (- og dette uanset eventuelt andre medvirkende årsager til bestandsfald) - ligesom jeg ikke kan huske, at man på noget tidspunkt har ønsket faldende råvildtbestand i Danmark, eller at det er vedtaget at arbejde hen imod dette (som man nu ønsker/gør i Sverige, se netnatur.dk/laeserbrev-om-nye-svenske-jagttider-paa-raavildt/).**

Bæredygtig jagt kan efter min mening heller ikke etableres, **så længe vi jægere modtager så mange modsatrettede og forskellige anbefalinger og anvisninger på afskydning (- som vi har set igennem mange, mange år).** – Mange jægere og jagtudlejere læser og efterlever disse anbefalinger og anvisninger, men at vælge den rigtige er som at deltage i et lotteri, ligesom det skader den samlede bestand væsentligt, når der på de forskellige jagtterræner anvendes forskellige afskydningspolitikker, hvoraf de fleste jo tilmed må være forkerte og dermed skadelige.

Bæredygtig jagt er nødt til at blive konkretiseret. For at man er i stand til at bestandsforvalte og opfylde Bæredygtig jagt, er man nødt til at konkretisere og definere praktiske og veludvalgte mål for dette og ansætte værdier og tal der i praksis kan bestandsforvaltes efter af både Regeringen, de bestandsforvaltende myndigheder, af jægerne og af jagtudlejerne. - Og man må etablere et hensigtsmæssigt overvågningssystem, som sikrer sandsynligt rigtige beslutninger om nødvendigheden af, og omfanget af eventuelle ændringer i jagten, som i første omgang påvises (udpeges nødvendige) af vildtudbyttestatistikken.

Man kan heller ikke vurdere eller påvise om bæredygtig jagt er til stede, uden at bæredygtig jagt er defineret og konkretiseret, **og overordnet betragtet er det lige dét vi mangler – sammen med forbedret indberetning af jagtudbytte, nogle enkle afskydningsværktøjer til brug på egne jagtarealer og et virksomt overvågningsværktøj.** - Et sådant overvågningssystem vil kun være virksomt, dersom dette indeholder mulighed for at følge de mange vigtige analysemæssige nøgletal – og da et virksomt overvågningssystemet kan påvise en forringet udvikling i disse nøgletal (og hermed u hensigtsmæssig bestandsudvikling), bliver det nødvendigt at kunne fremaddiskontere den registrerede udvikling i en simulerende model i en årrække, for at se hvor galt det kan gå i fremtiden – **kan man ikke dette, kan man heller ikke korrigere korrekt og rettidigt.** – Alene for at dette beskrevne ikke bare er ”tom uforståelig snak”: [Se et bud på et sådant Overvågningsværktøj](#), og se nærmere om [Afskydningsværktøjer](#) til brug på dit eget jagtareal.

Vores hidtil anvendte overvågningssystem (vedr. råvildt): Har primært bestået af: Vildtudbyttestatistik, Vildtforvaltningsrådets arbejde, rapporter fra DCE og tidl. DMU, samt Danmarks Jægerforbund. – Alle nævnte har været uundværlige (også trods kritik, som altid er forventeligt og også nyttigt), og alle har udført et kæmpe arbejde, og nu ser det ud til at NGH (så vidt jeg har forstået) overtager DCE’s rolle vedr. råvildt.

Til at overvåge overvågningen har vi heldigvis de offentlige medier, f.eks. Netnatur.dk, hvis redaktion finder og knivskarpt bringer nyheder og udvikling indenfor jagtområdet i kendskab og debat, og tillader uddybende læserbreve (- og ikke kun nedbarberede læserbreve, som altid ender med at blive mere eller mindre uforståelige, og blot vil ligne postulater og udbrud). – Ingen tvivl heller om uundværligheden af, at jægerne faktisk lærer meget af hinanden i nævnte læserbreve, og at dette påvirker både jagten og bestandsforvaltningen i væsentlig grad, og effekten af dette må heller ikke overses.

Men hvor effektivt har dette samlede overvågningssystem og vores bestandsforvaltning egentlig været – i forhold til vores sete bestandsfald i råvildtbestanden, startende for 11 år siden i 2009 – og hvilke særlige foranstaltninger vil der blive taget (er planlagt), for at imødekomme bestandsfaldet?

Virker vores bestandsforvaltning af råvildt?

Dette måles vel bedst i resultaterne af denne bestandsforvaltning, som jo er et 34 % bestandsfald i perioden fra 2009 til 2020 – målt på de årlige bestandsudtag. - Det årlige jagtudbytte har ellers været jævnt stigende fra 1940 til 2009, og påvirket af de helt naturlige årlige bestandsudsving.

Det må fastslås, at det ikke er f.eks. jægerne og jagtudlejernes ansvar alene, at en jagtbar vildtart går tilbage eller kollapse.

Forud for 2009 forelå, og frem til 2018 foreligger der en vis viden, definerede emner og **videnskabelige udtalelser at forholde os til** – f.eks. disse:

* Det er offentligt defineret, at jagt på en bestand i tilbagegang kræver særlige overvejelser og påpasselighed samt forudseenhed – i forhold til stabile bestande hvor jagten (måske) kan vurderes bæredygtig ([Faglig rapport fra DMU nr. 742 2009, side 40](#)).

* Det er offentligt defineret, at en bestand er "Sårbar", dersom der registreres en reduktion i bestandsstørrelsen på 30 % eller mere over de sidste 10 år eller 3 generationer ([Faglig rapport fra DMU nr. 742 2009, IUCN side 18](#)).

* Det er også offentligt defineret, at "Vi skal beskytte vildtbestandene" ([Lov om jagt og vildtforvaltning](#)).

* Vi er flere gange blevet advaret om risikoen ved det forholdsmæssigt store udtag af bukke bl.a. i: ([Faglig rapport fra DMU nr. 742 2009, IUCN side 64](#)) og i [Faglig rapport fra DCE nr. 195, 2016", side 23](#)). – Dette endda ved en antaget procentuel afskydning af bukke på "kun" 48,9 % af samlet jagtudbytte (2014/15), og dette kan ses i forhold til den formodede afskydning af bukke i 2018/19 på hele 53 %, hvilket ligner en sandsynlig %, sammenlignet med svenskernes procentuelle afskydning af bukke (ca. 52 %).

I modsætning til os har svenskerne registreret 100 % vedr. afskydningsfordeling i mange år, og i Sverige lå afskydningsprocenten af bukke på 52 % i visse år, i en råvildtbestand som er faldet ca. 74 % over de sidste 26 år (se nærmere herom på: netnatur.dk/laeserbrev-om-nye-svenske-jagttider-paa-raavildt/ - og uddybet i: [find-dit-rigtige-jagtudbytte---find-your-right-cull.dk](#)).

* Af [Videnskabelig rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 195, 2018, side 9](#) kan læses: "Generelt vurderes bestandsændringer for disse arter derfor primært ud fra ændringer i jagtudbyttet, men det bør ske med forsigtighed og på baggrund af et godt kendskab til årsagerne til ændringer i jagtudbyttet".

- har vi et godt kendskab til årsagerne til ændringerne i jagtudbyttet? – Dét synes jeg ikke at der er meget der tyder på, ligesom jeg synes at vi forhælder rettidig reaktion på sete bestandsfald, ved at pege på alt muligt andet som årsag til dette bestandsfald, i stedet for at straks regulere på især vores helt sikkert skæve afskydningsfordeling – og herved udsætter vi os for kritik, reduceret kvalitet af råvildtjagten, pålagte restriktioner og yderligere forringelse af bestanden. - **Udviser vi forsigtighed? – Hvor og hvordan?**

Ovenstående og det efterfølgende skal kun afspejle dén usikkerhed, de divergenser og de uhensigtsmæssigheder, som efter min opfattelse foreligger i vores igangværende samlede bestandsforvaltning over tid – altså i summen af alle involverede bestandsforvaltende aktørers store og vigtige arbejder over de sidste 11 år.

Bestandsforvaltning består af hoveddelene: Jagten, Vildtudbyttestatistik, Vurdering af jagtens bæredygtighed og Jagttidsrevisioner samt Vildtinformation – men også: "Udbud og efterspørgsel":

Jagten:

Jagtudbyttet er faldet 34 % over de sidste 11 år, og dermed antages bestandsstørrelsen at være faldet tilsvarende. - Mange jægere synes at kvaliteten af råvildtet, især hos bukkene, er faldet. – Mange rutinerede og garvede råvildtjægere synes at bestandssammensætningen (antal råer pr. bukke) er forringet

(altså at der gennem perioden ses flere og flere råer pr. buk, og især pr. ældre buk), og mange mener at der også ses forringelser indenfor bukkenes 3 opsatstyper og i bukkenes gennemsnitsaldrer.

Man må sige, at vi jægere generelt gør os meget store anstrengelser for at afskyde rigtigst muligt i råvildtbestanden (- altså bedst muligt under de gældende svære vilkår), men der ses også mange eksempler på små jagtarealer, hvor en mangedoblet afskydning foregår, i forhold til dét antal dyr der naturligt 'tilhører' jagtarealet.

Der ses derudover eksempler på større jagtarealer, hvor skriftligt tilladt afskydning svarer til hele efterårsbestanden (og endda mere) på dette areal. – At der så ofte i virkeligheden ikke afskydes de lovede antal som man betaler for, er en anden sag, fordi lidt ekstra flid eller et par trykjakter let kan ændre dette. – Vedrørende trykjakter senere på sæsonen står dyrene i spring, hvorfor man skal være opmærksom på, at man hér bestandsregulerer på andre jagtarealers bestande.

Desværre ses også anvendt de ikke dokumenterede og bestandsskadende afskydningspolitikker for bukke, f.eks. "Vi skyder kun fra toppen", "Vi skyder ingen spidsbukke" og "Gaffelbukke skydes ikke".

Endvidere har jægerne gennem nu mange år været udsat for rigtig mange forskellige og modsatrettede forskrifter og anvisninger på korrekt afskydning, hvilket jeg mener har skadet vor råvildtbestand betydeligt.

Så længe de allerfleste bukkejægere helst vil skyde en buk med bedst mulig opsats, givende skæv afskydning i bukkebestanden og herved forringet antal avlsdygtige, stærke bukke – ser det ud til at være svært ad frivillighedens vej at komme udenom en forringet parringsmæssig situation, med bestandsfald til følge. – At anvende den rigtige afskydningsfordeling mellem bukke, råer og lam, er langt vigtigere end det samlede årlige antal skudte rådyr (- hvilket faktisk ikke er særligt meget for stort).

Og så længe vi ikke tilpasser jagtudbyttet til den til enhver tid værende bestandssituation – er vi selv ude om følgerne af dette.

Heldigvis har vi jægere været gode til "at spare gammelråen" og også til at afvente afskydning af råer til ind i november, og vi har yderligere været hjulpet af milde vintre, vintergrønne marker, reduceret rævebestand og råvildtets selvreguleringssevne – ellers havde vores bestandssituation i dag været betydeligt værre og formentlig nærmest uoprettelig under fortsat jagt.

Vildtudbyttestatistik:

Før 2014 indberettede kun 60-70 % af jægerne nedlagt vildtudbytte, efter 2014 blev indberetning obligatorisk og ca. 95 % indberetter nu. I 2012 indførtes "Frivillige Detaljerede vildtudbytteoplysninger" (også for råvildt), men i 2018/2019 blev der alligevel kun indberettet frivillige detaljerede vildtudbytteoplysninger (køn, alder og vægt) for 53 % af 91.163 skudte rådyr i alt.

Også fordi jægerne ikke har registreret alder (og køn) for ca. 38 % i de "Frivillige indberetninger", havde det været bedre og mere præcist, at også registrere spidsbukke, gaffelbukke, seksendere og returbukke (også selv om der findes få seksendere på 1 år og en del flere gaffelbukke på 3-4 år). – Dette ville give et meget bedre billede af bukkebestanden, i stedet for alene: alder 1 år og 2+.

Før 2014 kunne vi altså ikke regne med noget som helst, efter 2014 og til nu kan vi regne med antal skudte dyr i alt, men ikke (langt fra) være sikre på afskydningsfordelingen. De "Frivillige detaljerede vildtudbytteoplysninger" mangler før 2012. De "Frivillige indberetninger" dækker nu kun 38 % af de "Frivillige indberetningers" antal skudte dyr, og 53 % af samlet årligt jagtudbytte.

– og alt dette er bestemt ikke tilstrækkeligt og hensigtsmæssigt – og især ikke ved langvarigt bestandsfald, hvor man forsøger at imødegå dette ved at spore tilbage i hvad der sandsynligvist gik galt – **og det nuværende niveau er heller ikke tilstrækkeligt til fremtidig planlægning af afskydning.**

* Derfor bør det straks gøres obligatorisk at indberette køn, alder, de 4 opsatstyper, rask/syg og vægt.

Vurdering af jagtens bæredygtighed og Jagttidsrevisioner:

Når jagtens bæredygtighed vurderes af Vildtforvaltningsrådet f.eks. hvert 4. år, og på basis af udgivet rapport året før, og måske samtidigt på basis af de sidste oplysninger og tal fra måske året før udgivelse – betyder dette, at der reelt bestandsforvaltes i vores ”sårbare” og faldende bestand de næste 4 år, på et op til 6 år gammelt grundlag. Afventer man derudover at bestanden skal udvise stabilitet, eller udsættes tiden for regelmæssig vurdering, vil der blive bestandsforvaltet på et endnu ældre grundlag. – Jagttidsrevisioner hos råvildt er der ikke set meget af igennem en årrække, og disse ligner ikke tiltag mod en stærkt faldende bestand.

Det ser ud til at være påtænkt, at fremover kun revidere jagttider når nødvendigt – **men hvornår er det så nødvendigt** og **hvem afgør dette** tidspunkt, og præcist **hvordan finder man ud af** om det er nødvendigt, når der ikke fortløbende og med passende, jævne mellemrum følges op på bestanden/overvåges (- udover at se på jagtudbyttestatistikken?).

Uvist af hvilken grund har jagtstatistikken de sidste 11 år ikke skræmt os til handling, men en del af forklaringen skal måske søges i ”Naturlig uvilje mod forandringer”, eller at man simpelthen ikke ved hvad man skal gøre grundet manglende data i vildtudbyttet, eller i mangel af en simulerende bestandsanalyse.

Jagtens bæredygtighed vurderes bl.a. ud fra videnskabelige faglige rapporter, hvor der kan udpeges følgende rapporter med større relevans for vores 11 årige bestandsfald:

1. Af [Det biologiske grundlag for jagttidsrevision 2010, Faglig rapport fra DMU nr. 742, 2009, side 62](#) (med tal fra 2007, altså et par år før vort bestandsfald fra 2009 til 2020) fremgår:

Bestandsstørrelse er ukendt og stabilt stigende. - Jagtudbytte 110.000 (2007). - Hvis der ses bort fra lammene, udgør bukke 2/3 dele af det årlige udbytte (- hvilket jeg forstår, som at ca. 66 % af skudte voksne dyr er bukke). – Det vurderes, at hvis andelen af bukke i udbyttet stiger yderligere, vil der være risiko for, at der bliver for få bukke i bestanden, og en del kønsmodne råer derfor ikke bliver bedækket. - Jagten vurderes at være bæredygtig.

2. Af [Jagttidsrevision 2014 - Vurdering af jagtens bæredygtighed i forhold til gældende jagttider, 2013, side 18](#) (med tal fra 2011, altså et par år efter starten af vort bestandsfald fra 2009 til 2020) fremgår:

Bestandsstørrelse 300.000–400.000 stabil? – Jagtudbytte 126.000 (2011) – Jagtens indflydelse er bæredygtig.

- altså en ganske kortfattet vurdering. Der kan udtrages en estimeret udbytteprocent på: 31,5 - 42 %.

3. Af [Det biologiske grundlag for jagttidsrevision 2018, Faglig rapport fra DCE nr. 195, 2016, side 22](#) (med tal fra 2014, altså ca. midt i vort bestandsfald fra 2009 til 2020) fremgår:

Bestandsstørrelse 300.000–400.000 stabil? - Jagtudbytte 119.202 (2014). - Den relativt store afskydning af voksne, veludviklede bukke indebærer en risiko for selektion for mindre kropsstørrelse og mindre opsatse. - I det samlede udbytte var der 48,9 % bukke, 24,8 % råer og 26,3 % lam (- JH: dette svarer til at ca. 66 % af skudte voksne dyr er bukke, men netop denne % kan jo sagtens se rimelig og rigtig ud, dersom der også skydes forholdsmæssigt for mange råer). - Eventuelle bestandseffekter af en fortsat relativt stor afskydning af voksne, veludviklede bukke under forårs- og sommerjagten kendes ikke. - Jagten vurderes at være bæredygtig, med forbehold for områder ramt af ”rådyrsygen”. – (JH: Der kan udtrages en estimeret udbytteprocent på: 29,8 - 39,7, og dét med mindre kropsstørrelser er noget hentet fra kronvildt).

Af ovenstående 3 eksempler (og ved nærlæsning af rapporterne) ses **tydeligt, at Vildtudbyttestatistikken ikke har givet nok informationer og data**, til at ”De biologiske grundlag for jagttidsrevisioner” har kunnet hjælpe særligt meget med at afdække om jagten egentlig er bæredygtig, eller til at etablere bæredygtig jagt der kan dokumenteres.

Vildtinformationer:

Miljøministeriet – Naturstyrelsen udgiver årligt Vildtinformation. [Se alle Vildtinformationer.](#)

Nedenfor udvælges nogle af disse, der har relevans for bestandsfaldet 2009-2020:

2010: For jagtåret 2008/09 blev nedlagt 124.008. - Der anbefales: En tommelfingerregel er, at for hver buk, der nedlægges på et givent areal, bør man nedlægge en rå (voksen hundyr) og to lam - dvs.en afskydningsfordeling på: 25 % bukke – 25 % råer – 50 % lam.

2011: For jagtåret 2010/11 blev nedlagt 128.200. (Ikke mere om råvildt).

2012: For jagtåret 2009/10 blev nedlagt 133.200. (Ikke mere om råvildt).

2013: For jagtåret 2011/12 blev nedlagt 126.400. – Hér fremgår en noget svært forståelig anbefaling til afskydning på 10 hk, som jeg kun kan tolke til en anbefalet afskydningsfordeling (over 8 år) på: 37,5 % bukke – 37,5 % råer og 25 % lam, men anbefalingen kan måske også tolkes på 2 andre måder. – Som jeg læser anbefalingen anbefales der også en udbytteprocent på ikke mindre end 50?

Hér ses dog også en anden anbefaling som siger: *”Men skal afskydningen være bæredygtigt, bør der mindst nedlægges ét lam eller én kalv for hvert voksen dyr, der nedlægges. Der bør endvidere nedlægges et hundyr for hvert handyr, der nedlægges i en given bestand”.* – Og dette giver en afskydningsfordeling (som jeg forstår dette) på: 25 % bukke – 25 % råer – 50 % lam.

2014: For jagtåret 2012/13 var der 32.727 frivillige indberetninger, som dannede grundlag for at estimere afskydningsfordeling i det årlige jagtudbytte på 127.400: 54 % bukke – 27 % råer og 19 % lam (11% rålam og 8 % bukkelam).

2015: For jagtåret 2013/14 blev nedlagt 118.500. (Ikke mere om råvildt).

Herefter 2015 forsvinder de meget nyttige og populære Vildtinformationer i deres velkendte og hidtidige form, hvilket jeg synes er **en stor, stor fejl, som skader bestandsforvaltning generelt.** – Nu skal man selv løbende holde øje med (og lede efter) hvad der fortløbende bliver udlagt på Naturstyrelsens hjemmeside inden for jagt- og vildtforvaltning – og man skal selv samle alle trådene, hvorfor man bl.a. næppe opnår et rigtigt helhedsbillede og en rigtig sammenhæng - eller man kan ikke finde informationerne. Der kommer også til at mangle en rigtig nyttig og samlet opsummering af jagtfaglige og biologiske forhold.

I ovenstående Vildtinformationer ses dog anbefalinger til afskydning, som jeg finder misfortolkelige – og har jeg forstået disse rigtigt, kan disse anbefalede afskydningsfordelinger slet ikke lade sig gøre, eller de er uhensigtsmæssige, eller de er direkte fatale for råvildtbestanden - dersom de afprøves i en simulerende bestandsanalyse over 6 år.

Det synes som om, at alle efterhånden kappes om at formulere en anbefalet afskydningsfordeling så banebrydende, slagfærdig og kompliceret som muligt, hvoraf den sidste nye (dog lidt bedre, men stadig ikke utvetydig) er: *”At der skydes én buk på et areal, hvor der siden nedlæggelsen af den sidste buk, er skudt én rå og mindst et lam”.* (Se dette nærmere uddybet under ”Afskydningsfordeling” på: [find-dit-rigtige-jagtudbytte---find-your-right-cull.dk](#)).

Sammenligner man anbefalingerne til afskydning fra disse Vildtinformationer med estimerede afskydningsfordelinger der reelt pågår – **ses kæmpe forskelle mellem anbefalede afskydningsfordelinger og estimeret faktisk afskydningsfordeling. - Således har offentligt anbefalede afskydningsfordelinger på videnskabeligt grundlag ikke ”slået igennem”.**

På et senere tidspunkt vil jeg fremkomme med hvad der sker, ved at anvende de forskellige anbefalede afskydningsfordelinger som, afprøvet i [min Vildtanalyse](#), alle er uhensigtsmæssige og flere er katastrofale for råvildtbestanden og for jagten - dersom de blev effektueret i hele landet.- Én ting bør dog siges (og gøres) straks: **”Nedbring procenten af skudte råer til 19-20 % af alle skudte rådyr”.**

Udbud og efterspørgsel:

Man kan starte med at tænke over hvem det egentligt er, som i praksis afgør bestandsudtagets størrelse og udbyttefordeling i Danmark p.t. - Jagtudlejerne, som jo ofte sætter loft for jagtudbytte og bestemmer afskydningsfordelingen, er en synlig og vigtig part i dette, og man kan vel reflektere over, om denne interessegruppe nu er den rigtigste og bedste til at varetage den allervigtigste funktion indenfor jagt – dette tilmed helt uden kontrolforanstaltninger i de fleste tilfælde. – **På hvilket grundlag fastsætter jagtudlejerne**, de på deres jagtarealer, tilladte antal skudte dyr og tilladte afskydningsfordelinger – er det alene ud fra "Udbud og efterspørgsel", eller er det på et anerkendt videnskabeligt grundlag?

Nogen kan måske synes, at der på en måde måske kan være tale om, at det hér er dem der sælger en vare, der frit og ukontrolleret bestemmer pris og hvad varen består af – en national vare tilhørende landet og alle i landet, og hvor dette har stor betydning for fremtidig jagt og for en masse direkte og indirekte tilknyttede og tilstødende interessegrupper og aktører - samt har stor betydning for bestandens størrelse, udvikling og trivsel.

Der er ikke noget galt med "Udbud og efterspørgsel", men ses der for mange eksempler på større jagtarealer, hvor skriftligt tilladt afskydning (- ud fra mine udførte bestandsanalyser) svarer til hele efterårsbestanden (og endda mere) på dette areal – synes jeg at "Udbud og efterspørgsel" er gået for langt – og dette bakkes jo op af dét registrerede bestandsfald vi har set.

Hvor blev bestandsforvaltningen af råvildt af?

På [Danmarks Jægerforbunds hjemmeside](#) fremgår, at når medlemmerne af Vildtforvaltningsrådet diskuterer de fremtidige jagttider og jagttidsrevision, sker det på baggrund af de "Videnskabelige rapporter til jagttidsforhandlinger", som udarbejdes af [DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet](#).

Formålet med disse rapporter fra DCE er/var at danne et overblik over den seneste udvikling i jagtudbyttet og den nyeste viden om bestandsstørrelser og -udvikling, ligesom disse skal opsummere jagtfaglige og biologiske forhold samt vurdere jagtens bæredygtighed i forhold til,- og relevante for fastsættelse af jagttider.

I 2004 blev Den Nationale Hjortevildtgruppe og 12 regionale hjortevildtgrupper dannet. [Den Nationale Hjortevildtgruppe \(NHG\)](#) under og nedsat af Vildtforvaltningsrådet, kommer med indstillinger til Vildtforvaltningsrådet, men hidtil kun angående de større hjortearter (ikke råvildt).

Ud fra de videnskabelige rapporter fra DCE, samt på basis af indstillinger fra NHG, kommer Vildtforvaltningsrådet herefter med råd/anbefalinger til fremtidige jagttider og jagttidsrevisioner til Miljøministeren, som da træffer afgørelser om dette, der så kan vedtages.

De danske jagttider er siden 1994 blevet revideret hvert tredje eller fjerde år. Der blev foretaget revision med virkning 1. april 2018, således at næste revision skulle foregå med virkning fra 2022, altså næste år. – Det påtænkes at fremover kun revidere jagttider når nødvendigt.

Af [Det biologiske grundlag for jagttidsrevisionen 2022 – videnskabelig rapport nr. 434, 2021, side 5](#), kan ses at **råvildt ikke længere indgår i rapporten** – og det anføres hér, at: "Hjortevildtet behandles særskilt af Den Nationale Hjortevildtgruppe og er derfor ikke en del af denne rapport".

Et kig på <https://mst.dk/friluftsliv/jagt/raadgivning-om-vildt/hjortevildtforvaltning/vildtforvaltningsraadets-hjortevildtgruppe/> afslører vist ikke ret meget vedrørende råvildt, som vist heller ikke er repræsenteret i: Referater fra møder i Den Nationale Hjortevildtgruppe.

Spørgsmålene er nu og hér: Hvem rådgiver Vildtforvaltningsrådet vedrørende råvildt nu og fremover, og hvor ses resultaterne af dette?

Med venlig hilsen - Jack Hansen 21.06.2021